

ראוהו בית דין פרק שלישי ראש השנה

כ"א.

עין משפט
גד מצוה

מח א מיי פ"ג מהל'
שופר הלכה ה טור
ש"ע פ"ח כ"י מקטע סעיף
ט:
מכז ב מיי פ"ג טור ש"ע
שם סעיף ח:
ג א ד מיי פ"ג הל' ב
והש"ע שם סעיף ג ב:
נא ה מיי פ"ג הל' ב:
גב ז מיי פ"ג הל' ב
וטור ש"ע שם סעיף ד:
גה ח מיי פ"ד מהלכות
ערכין הלכה כ:
גד ט מיי פ"ג מהלכות
שופר הלכה ה טור
וש"ע פ"ח כ"י מקטע
סעיף ה:
גה י מיי פ"א מהלכות
זכרות הלכה י טור א"ח
כ"י מהלכות:
גז כ מיי פ"ג טור ש"ע פ"ח
כ"י קסו סעיף יט וס"י
כ"י סעיף ד וסימן רע
סעיף ד גכז פלפס כאן
זכ"פ ע"פ סעיף קס:

דתנן כהנים ולוים מקדישים לעולם וגו' וא"לם לעולם פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

ראוהו בית דין פירש בקונטרס שזו היא ג' ר"י הלוי ושאר רבותיו גורסין מוכרין לעולם וגואלין לעולם ושמהן משניות הן במסכת ערכין (דף כו: דף כג:) וזין מקדישין וזין מוכרין תרוייהו משנה יתירה נינהו אלל אידי דתנן התם גזי ישראל (שם דף כד.) אין מקדישין לפני היוצל פחות משתי שנים ואין גואלין אחר היוצל פחות משנה תמי ספא נמי מקדישין וגואלין גזי ואידי דתני משנה גזי גואליס דלמכירה מוכרין לעולם הכי מוקים לה בזמ' ערכין (דף כו:.) וגואלין לעולם היינו לפי שנאמר בישראל המוכר שדה אחוזה בזמנא שני תבואות ימכר לך שאינו מותר לגאול פחות משתי שנים אלל לויס וגואלין מיד וגואליס לעולם ומקדיש היינו לפי שנאמר בזמנא שדה אחוזה לא יגאל עוד אלל יוצאה לכהנים ויוצל והלוים וגואלין לעולם ועמה ג' רבינו יצחק הלוי ינחא שאין היוצל מפיקע מיד המקדיש אס הוא לוי כמו בישראל אלל מכירה וגאולה שואל מיד אי"ג צבתי ערי חומה שאינן נחלטות לטוף שנה מה ענין זה למלוא דיובל אע"ג דלין זה נוהג אלל בזמן שיוצל נוהג מ"מ לא משמע הכי לישאל דליתנהו צבמות דיובל ועוד שמשנה ראשונה הוה ליה לאיתויי דהאיא דמקדישין לעולם שהיא צפרק אין מקדישין (שם דף ק"ט:.) ולא היא דמוכרין לעולם דמתניתין היא צפרק בתרא דערכין (דף ק"ג:.)

(א) נלעיל ס: כח: מוספתא פ"ג ה"ה"ה (ב) כמ"י לתא מיתא לא דק"ס (ג) זכרות (ד) ונכרין ג: מוספתא (ה) ונכרין ג: מוספתא פ"ג ה"ה"ה (ו) ערכין ג: ע"ש (ז) נלעיל כו: (ח) ערכין (ט) ונכרין ג: מוספתא (י) ונכרין ג: מוספתא (יא) ונכרין ג: מוספתא (יב) ונכרין ג: מוספתא (יג) ונכרין ג: מוספתא (יד) ונכרין ג: מוספתא (טו) ונכרין ג: מוספתא

תורה אור השלם

1. והיה כאשר ידיר משה ידו ויגבר ישראל וכאשר יגיד ידו ויגבר עמלק: שמות י' י' א
2. ויאמר יי אל משה עשה לך שרף רשים אתו על נס והיה לך ה' השוף ויזארו אתו וידי:
3. ובחדש השביעי באחד לחישי מקרא קדש יזיה ללבם לא מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה ויזיה ללבם: כמברכ כט א
4. וביום ששחבתם במדבר כה ח
5. ובחדש השביעי באחד לחישי מקרא קדש יזיה ללבם לא מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה ויזיה ללבם: כמברכ כט א
6. וביום ששחבתם במדבר כה ח
7. ובחדש השביעי באחד לחישי מקרא קדש יזיה ללבם לא מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה ויזיה ללבם: כמברכ כט א
8. וביום ששחבתם במדבר כה ח
9. ובחדש השביעי באחד לחישי מקרא קדש יזיה ללבם לא מלאכת עבדה לא תעשו יום תרועה ויזיה ללבם: כמברכ כט א
10. וביום ששחבתם במדבר כה ח

הנהגות מהר"ב רנישבורג

[א] גמ' וקמני לא יא וכו' ניב רי"ל לא יא אס לא כוון להשמי לעולם ללא אכל אס כוון לעולם אף אף שלל נוסח הולא השומע נאמין לכוון והלאו ההשומע אכיל אס פ' מקתניא לא יא נלחו יחד ולא קמני בלחו רביס לא יא ש"מ דקא משמיע לא לא אכל השומע לא לא נלחו נכסין לו המשמע והא היא אלל שדכתי הפאון פשוטי קמ' ימת וכו' ודו"ק:

מוסף רש"י

הואיל וכתוב יום תרועה משמע יום אחד נולד (ש"ב ג:) שיה חיונה לר"ה לתקיעה ולברכות. דכתיב וצטי מעט נכרות ביום הפסחים של יובל (ע"ל כו:) שיש נמי אומרים ציוה"פ שנת השובל מלכות וכוונות שפירות (ש"ב ג:) מוכרין לעולם. אפילו בשנת השובל עמיה, כן משמע וקשה לי אמאי לא פ' היי דלפני רב וטמאל (שם כ"ט:) בישראל שמכר שדה בשנת השובל עמיה, הי"נ אינא לפניו הכא ולמימר ק"ו מכרה ככר יוצאה כשמי שניה מסורה אינן דין אס תימכר דהא אמרינן שלל (כח.) דממכו על לוי חסר בשנת השובל, וכמוהו מיד דלמי דמי צדיק פיקח מקדישין לעולם וגואלין לעולם, תנא נמי הכא (ש"ב ג:) שאין צמי ערי חומה שללן נחלטין (שם) או לו מכר שדה וגואלין אותה מיד וישראל אינו מותר לגאול פחות מ"י שנים כדכתיב בזמנא שני תבואות ימכר לך (שם ג:.)

רבינו הגנאל

איכון ותקע לי, אלמא קסבר משמיע בעי כונה, ותנן היה עובר אחרון בית הכנסת ושמע קול שופר או קול מגילה כו'. דוחינן הא בשלוח ציבור עסקין דדעתייהו להשמיע לכלי' עלמא. תא שמע נתכוון שומע ולא נתכוון משמע כו' ופשוטה היא. ואסיקנא כהנאי דתניא התוקע תוקע לפי דרכו ושומע שומע לעצמו ויצא. א"ר יוסי בדיא בשלוח ציבור אבל בייחוד לא יצא עד שיתכוון שומע והשמיע לו. ומתניתין זה הכלל כל שאינו מחוייב בדבר אינו מוציא את הדיבור ידי חובתו. ת"ד הכל חייבין בתקיעת שופר כהנים לויים וישראלים גרים ועבדים משוחזרים טומטום ואנדרוניוס ומי שחציו עבר וחציו בן מוציא טומטום אינו מוציא טומטום כמותו שמה נקבה היא ואותו הטומטום זכר. אנדרוניוס מוציא מינו. מי שחציו עבר וחציו בן חורין אינו מוציא לא מינו ולא שאינו מינו. אמר רב כהנים לויים וישראלים חייבים, פשיטא, ואסיקנא כהנים אצטריכא ליה, כהניס אצטריכא ליה, ס"ד אמנא הואל ותנן שיה היובל לראש השנה לתקיעה ולברכות, מאן דאיתיה במצוה דיובל איתיה במצוה דראש השנה, ותני כהנים הואיל ולייתנהו במצוה דיובל, דתנן כהנים ולויים מוכרין לעולם וגואלין לעולם, אימא במצוה דר"ה לא מחייבי קמ"ל, נתי דליתנהו בהשמטת קרקע, בהשמטת כספים ושילוח עבדים מיהא איתנהו. מי שחציו עבר וחציו בן חורין, אמר רב נתמן אף לעצמו אינו מוציא. גזיאי נמי הכי כו'. תני אהבה בריה דר' זירא כל מוציא חוץ מברכת הלחם, המוציא לחם מן הארץ, וברכת הין בורא פרי הגפן, שאם לא יצא מוציא ואם יצא אינו מוציא. ירושלמי בברכות פרק מי שמתו מוטל לפניו ימכר כל מצוה שאדם פטור אדם מוציא את הריבית ודי חובותיו חוץ מברכת המזון, והנתחן כל שאינו מחייב בדבר אינו מוציא. [את] הריבית ידי חובתן, הא מחייבי אע"פ שיצא מוציא. א"ר אילא שאני (ב)ברכת המזון דכתיב ואכלת ושבכת וברכת. מי שאכל הוא ברוך.